

**FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID
van de Universiteit Leiden**

VERSLAG

van de openbare vergadering van het faculteitsbestuur met de faculteitsraad van

28 januari 2019

Aanwezig:

Van de faculteitsraad:

Namens de CSL-fractie:

Namens de LVS-fractie:

Namens fractie ONS Leiden:

Namens de Onafhankelijken:

Namens de PP-fractie:

dhr. W.T. Honing, dhr. B. Belder;

dhr. T. van Bourgondiën;

mw. C.J.L. Boissevain, dhr. T.H.W. Korvinus; mw. A. van Zuijlen;

mr. dr. B.C. Labuschagne;

mr. dr. E.S. Daalder, mr. G.J.A. Geertjes, drs. D.C.F.M. Janssen, mw. C.G.M. van Loon-van der Tol.

Van het faculteitsbestuur:

Mw. prof. dr. J.P. van der Leun (voorzitter), mw. prof. dr. L.J. van den Herik, dhr. D.H.J.H. Hoitink;

Van het faculteitsbureau:

Mw. drs. H. Houweling (griffier), mw. V.C. Versluis-Blankestijn (notulist).

Afwezig:

Namens de fractie Onafhankelijken:

Namens de LVS-fractie:

Van het faculteitsbestuur:

mr. drs. M.T. Beumers, drs. A. Koning;

dhr. M. Liedekerken;

prof. dr. mr. T. Liefwaard, mw. J.C.A. Rozenboom (assessor).

1. Opening en vaststelling van de agenda

De voorzitter opent de vergadering om 10.02 uur en heet allen welkom. De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2. Verslag van de vergadering van 17 december 2018

De fractie Onafhankelijken geeft aan dat bij regel 161 een extra 'i' staat die verwijderd moet worden. Het verslag van 17 december 2018 wordt, met inachtneming van deze wijziging, vastgesteld.

3. Aanmelding punten voor de rondvraag

De fracties LVS, Onafhankelijken, ONS Leiden en CSL melden punten aan voor de rondvraag.

4. Mededelingen

a. Stand van zaken actiepunten Faculteitsbestuur

De voorzitter heeft een nieuw overzicht van de actiepunten voor het Faculteitsbestuur. De ONS Leiden-fractie wil graag aangeven dat ze bezig zijn met het onderzoek naar de mogelijkheid tot een stageseminar. Het onderzoek wordt onder de studenten gedaan en tevens zijn de loopbaancoach en diverse universiteiten geraadpleegd. De fractie wil in een volgende vergadering hier graag verder op ingaan. Mw. Van den Herik geeft namens dhr. Liefwaard door dat dit punt ook op de agenda van het Onderwijsbestuur staat.

5. Onderwijs

- *Ter consultatie*

a. Terugkoppeling visitatiecommissie Criminologie

De voorzitter geeft aan dat de *site visit* voor de opleiding Criminologie is geweest. Het was een positieve ervaring voor zowel de commissie als de faculteit. Bij de voorlopige terugkoppeling sprak de commissie veel waardering uit voor het team en de kwaliteitsgerichte cultuur. Er zijn wat voorlopige verbeterpunten/ kleine aandachtspunten gegeven, deze komen terug in een ontwikkelgesprek als de commissie ook bij andere opleidingen is geweest. Het is nu wachten op de schriftelijke terugkoppeling.

b. Stand van zaken kwaliteitsafspraken – investeren in onderwijskwaliteit

Dit agendapunt wordt doorgeschoven naar een volgende vergadering i.v.m. de afwezigheid van dhr. Liefwaard.

c. Memo Initiatiefplan maandelijks ontmoetingsmoment Student & Docent van fractie LVS

De LVS-fractie geeft aan dat het versterken van de community op het KOG een doel van de faculteit én de LVS is. Eén van de ideeën is het organiseren van 'blokborrels' waarop zowel studenten als docenten op een laagdrempelige manier met elkaar in gesprek kunnen gaan en deze bijeenkomsten geven ook gelegenheid om actualiteiten onder de aandacht te brengen. Het zal gaan om vier bijeenkomsten per jaar na de tentamenperiodes. De fractie biedt aan om de eerste twee bijeenkomsten te organiseren om te kijken of er animo voor is en hoe de ervaringen zijn. Er is een offerte aangevraagd bij het UFB voor de kosten die dit met zich mee zal brengen (ongeveer € 800 voor 100 personen). De ONS Leiden-fractie wil graag weten wie de organisatie op zich gaat nemen indien dit voortgezet wordt. De LVS-fractie antwoordt dat wat hen betreft dit dan verder vanuit de faculteit georganiseerd wordt. De voorzitter merkt op dat het essentieel is dat zowel studenten als docenten naar deze bijeenkomsten komen. De PP-fractie geeft aan het een goed idee te vinden maar wel obstakels ziet om de docenten hierbij te betrekken i.v.m. andere verplichtingen. De LVS-fractie geeft aan dat het rond de 50 tot 100 personen gaat, het is geen verplichting maar een mogelijkheid voor studenten en docenten om het gesprek aan te gaan. De fractie deelt de zorgen van de PP-fractie over de deelname van de docenten. De ONS Leiden-fractie wil graag weten hoe ervoor gezorgd gaat worden dat de doelgroep faculteitsbreed is en vraagt zich tevens af of de vrijdag een goede dag is i.v.m. studenten die verder weg wonen (spoorstudenten). De LVS-fractie ziet de promotieactiviteiten als een samenwerking tussen de faculteit en de studieverenigingen d.m.v. de e-nieuwsbrief en social media. Verder staat het moment van de bijeenkomst nog niet vast, dit is nader te bepalen. De PP-fractie geeft aan dat de docenten wellicht actief benaderd kunnen worden d.m.v. een persoonlijke uitnodiging na het blokonderwijs dat de docent gegeven heeft, en om de bijeenkomst op donderdag te organiseren. De voorzitter wil graag nog de naam van de

45 bijeenkomsten onder de aandacht brengen en zegt het belangrijk te vinden ervoor te zorgen dat deze bijeenkomsten een
meerwaarde krijgt. De ONS-fractie zou graag in de naam 'community building' terug te zien. De fractie geeft verder aan deze
bijeenkomsten graag uit te proberen maar vraagt zich wel af wanneer de bijeenkomsten als een succes kunnen worden
50 beschouwd. De PP-fractie vraagt of het een idee is om de bijeenkomsten na de laatste werkgroep of hoorcollege te geven; dus
voorafgaande aan een tentamenperiode i.v.m. het onderwijs dat na de tentamenperiode weer gaat starten en studenten in de
vrije dagen na een tentamenperiode naar huis zullen gaan. Daarnaast vraagt de fractie zich af of er geen conflict komt met de
bijeenkomsten die studieverenigingen nu al organiseren na een tentamenperiode. De LVS-fractie dankt allen voor de feedback
en geeft aan dat bij de bijeenkomsten van de studieverenigingen geen docenten komen maar dat de planning wellicht met de
studieverenigingen gecoördineerd kan worden. De voorzitter geeft aan dat het een goed plan is om met elkaar hier verder over
55 te praten, het faculteitsbestuur zal dit onderwerp ook zelf bespreken omdat er voldoende draagvlak lijkt te zijn. Er zal dan ook
besproken worden wat de succesfactor is. Dhr. Hoitink wil graag nog reageren op het idee om een inhoudelijk karakter te geven
aan de bijeenkomsten, er moet wel goed gekeken worden naar de onderwerpen. De LVS-fractie geeft aan een
gespreksonderwerp mee te willen geven zoals bijv. de verbouwing i.p.v. inhoudelijke/ thematische onderwerpen. De voorzitter
rondt de discussie af en concludeert dat dit onderwerp verder besproken wordt in de faculteitsraad en het faculteitsbestuur en
nog een keer terugkomt op de agenda.

60 **d. Capaciteitsbeperkingen 2021 Criminologie (ba), Fiscaal Recht (ba), Jeugdrecht (ma) en Law & Society (ma)**
Mw. Van den Herik; in bijlage 8 t/m 11 staan de stukken van de opleidingen die een aanvraag hebben gedaan voor de
capaciteitsbeperking. De opleiding Fiscaal Recht heeft gevraagd om met een capaciteitsbeperking te stoppen, ook voor het BA-
2 jaar. Bij Fiscaal Recht hebben ze wel een aantal maatregelen benoemd die zij willen nemen om eventuele grote toestroom te
65 beperken:

1. Fiscale bachelorvakken mogen niet meer gevolgd worden als keuzevak voor studenten van andere juridische opleidingen,
maar alleen studenten die ingeschreven staan voor de bacheloropleiding Fiscaal Recht;
2. Studenten van andere juridische opleidingen die willen switchen naar Fiscaal Recht of deze opleiding erbij willen gaan doen
kunnen dit pas doen als ze hun propedeuse gehaald hebben;
- 70 3. De staf van de opleiding gaat zorgen dat het eerste fiscale vak uit het tweede jaar (Directe Belasting 1) een goede indruk
geeft van de moeilijkheidsgraad van de opleiding;
4. Bij vervallen van het tweedejaars fixus kan worden besloten om studenten van andere juridische opleidingen alleen in
september de gelegenheid te geven om naar Fiscaal Recht te switchen of om dit als tweede opleiding te gaan doen.

De afdeling Fiscaal Recht denkt met deze maatregelen hetzelfde effect te kunnen bereiken als bij een decentrale selectie.
75 De voorzitter geeft aan dat er ooit besloten is voor de opleiding Fiscaal Recht om dit twee jaar te proberen om te kijken wat de
effecten zijn. Het was met name bedoeld om de instroom in het tweede jaar in te dammen maar het ongewenste effect is dat je
het eerst jaar ook minder geïnteresseerden krijgt. Dus die selectie stoot ook af; op een gegeven moment wegen de voordelen
niet meer op tegen de nadelen. De PP-fractie vraagt of de tussentijdse instroom tegen gehouden kan worden (punt 4) of dat hier
een wijziging in het Onderwijs- en Examenreglement voor moet volgen. De faculteit mag namelijk studenten van de eigen faculteit
80 niet tegenhouden. Mw. Van den Herik geeft aan dat de eerste punten maatregelen zijn en het laatste punt is een soort reflectie;
in zijn algemeenheid zijn er twijfels over de februari-instroom. De ONS Leiden-fractie vraagt of er cijfers bekend zijn van het aantal
studenten dat geweigerd wordt. De CSL-fractie vraagt of er een meer realistisch beeld van de opleiding Fiscaal Recht gevormd
kan worden in het eerste jaar d.m.v. een vak. Momenteel is er maar één vak van Fiscaal Recht in de propedeuse waardoor
wellicht een vertekend beeld van de zwaarte van de opleiding ontstaat zodat studenten mogelijk een verkeerde (te makkelijke)
85 keuze maken. Is het bijvoorbeeld mogelijk om een extra (keuze)vak in de propedeuse voor de studenten die Fiscaal Recht
studeren op te nemen zodat zij een meer overwogen keuze kunnen maken? De ONS Leiden-fractie wil graag meegeven dat het
niet zo moet zijn dat in BA-1 Rechtsgeleerdheid alle studenten verplicht Inleiding Fiscaal Recht moeten volgen. Verder vraagt de
fractie zich af of het goed is om een extra keuzevak in te lassen; immers het programma is al evenwichtig. Wellicht kan de afdeling
Fiscaal Recht de studenten die geïnteresseerd zijn, uitnodigen voor een informatiebijeenkomst over de moeilijkheidsgraad van
90 de opleiding. De voorzitter geeft aan, dat dit een andere invulling is dan zojuist genoemd. Zo komen er vanuit de raad verschillende
suggesties om te zorgen dat het toelatingsproces van studenten die eventueel in het tweede jaar Fiscaal Recht (erbij) willen doen,
beter verloopt. De PP-fractie geeft aan dat er niet gesleuteld kan worden aan de inhoud en het niveau van het vak Inleiding
Belastingrecht omdat het heel breed gedragen wordt in de propedeuse. Hooguit kan het gebonden keuzevak Grondslagen
95 vervangen worden door een fiscaal vak voor de studenten die Fiscaal Recht kiezen. De studenten kiezen ook hun opleiding op
basis van de arbeidsmarktperspectieven. De LVS-fractie merkt op dat er hoog gescoord wordt voor het vak Belastingrecht en dit
veelal een reden voor studenten is om deze bacheloropleiding erbij te doen. De voorzitter dankt voor alle suggesties en geeft aan
dit mee te nemen in het gesprek met de afdeling Fiscaal Recht.

100 e. Plan van aanpak Nationale Studenten Enquête (NSE) 2019

- *Ter informatie*

De voorzitter merkt op dat de faculteit de Nationale Studenten Enquête meer onder de aandacht wil brengen van studenten. De
fractie Onafhankelijken vindt het een degelijk plan en stelt voor om dit te proberen. De LVS-fractie vraagt zich af hoe gereguleerd
gaat worden dat studenten eenmalig koffie halen indien de enquête ingevuld is. De ONS Leiden-fractie geeft als idee mee dat
105 dat de NSE ook via *social media* gepromoot kan worden. De fractie vraagt of dit betaalde advertenties zijn? Een voordeel hiervan
is dat betaalde advertenties per regio ingesteld kunnen worden. De voorzitter geeft aan deze punten op te nemen met de afdeling
Marketing & Communicatie.

6. Onderzoek

- *Ter consultatie*

110 **a. Stand van zaken proces stimuleringsgelden onderzoek 2019 e.v.**
Mw. Van den Herik bespreekt de stimuleringsgelden (gelden van het College van Bestuur). Voorheen waren dit de
profielingsgelden voor het facultaire profileringsgebied: *Interaction between Legal Systems* (ILS 2.0). Dit profileringsgebied is per
2019 gestopt. De stimuleringsgelden worden universiteitsbreed verspreid, met als doel de bevordering van de
onderzoekssamenwerking tussen de faculteiten. De faculteit doet mee in twee onderzoeksvorstellen: Migratie en SAILS (Artificial
115 Intelligence & Law). Bij SAILS zullen de afdelingen Staats- en Bestuursrecht, Ondernemingsrecht en E@law meedoen. Daar
worden extra gelden toegekend om onderzoekers te werven en dan moet er gezorgd worden dat dit goed aanhaakt bij het grotere
programma. Er moet ook gekeken worden naar een bredere uitrol binnen de faculteit en het uitdragen hiervan in het onderwijs.
Bij het gebied Migratie zitten de afdelingen Economie, Criminologie, Europees Recht en Immigratierecht (de laatste twee haken
aan). Dit is voor de faculteit een goede mogelijkheid om de banden met de faculteit *Governance and Global Affairs* in Den Haag
120 aan te halen. Het is de bedoeling dat dit zich ook gaat vertalen naar andere samenwerkingsverbanden. De PP-fractie wil weten

of er iets anders in de plaats komt voor *Interaction between Legal Systems*. Mw. Van den Herik geeft aan dat *Interaction between Legal Systems* toegekend was voor een aantal jaren maar dat nu afgelopen is. Het College wil onderzoek blijven stimuleren (onderzoekaanvragen, subsidies) en dan met name interdisciplinair onderzoek tussen faculteiten. Het is ook in het belang van de faculteit om bruggen te slaan met andere faculteiten. De faculteit denkt dat het goed is om hoogleraren maar ook universitair docenten en postdocs hierbij te betrekken. Het huidige proces verloopt anders dan bij *Interaction between Legal Systems*, toen kreeg de faculteit geld en mocht zelf een invulling daaraan geven. In dit proces heeft het College van Bestuur meer kaders gegeven. De PP-fractie geeft aan dat voorheen de profileringsgebieden verschillende projecten omvatten, maar ook *seed money*-constructies en er werden veel activiteiten georganiseerd voor de zichtbaarheid van het onderzoek binnen de faculteit en faculteitsoverstijgend. Is dit bij dit project ook of valt het hierbuiten? Mw. Van den Herik antwoordt dat in deze gelden geen *seed money*-constructies zit. Helaas is de keuze gemaakt door het College van Bestuur om dit anders in te vullen. Het faculteitsbestuur gaat kijken of het mogelijk is om onderzoek d.m.v. een constructie zoals *seed money* verder te stimuleren. De voorzitter wil nog aanvullen dat dit een grote verandering is in het alloceren van onderzoeksgeld en dat dit heel strategisch op thema's gaat waar mogelijkheden liggen om grote aanvragen te doen die faculteit overstijgend zijn. Er moet nu door de gehele Universiteit Leiden nagedacht worden om een structuur te creëren die dat het beste mogelijk maakt. Deze thema's zijn deels ook gekozen omdat ze in de buitenwereld ook zichtbaar gemaakt kunnen worden. Dit past bij het profiel van de Universiteit Leiden, maar dat vergt nog wel inspanning omdat het op een hele andere manier gaat dan de Universiteit Leiden gewend is tot nu toe te werken. De PP-fractie vraagt of deze onderzoeksgroepen de opdracht hebben om zich op deze thema's te profileren en daarvoor ook marketing en onderzoekswetenschapscommunicatie in te zetten. De voorzitter geeft aan dat dit duidelijk grote thema's worden in de externe communicatie en de groepen krijgen ook de opdracht om consortia te vormen en om subsidieaanvragen te ontwikkelen. De PP-fractie vraagt of het aflopen van *Interaction between Legal Systems* ook consequenties heeft voor de ILS-vakken in de masteropleidingen. Mw. Van den Herik geeft aan dat deze vakken geïntegreerd zijn en dat deze blijven bestaan. De ONS Leiden-fractie wil op dit antwoord nog vragen of de onderzoeken die nu op deze thema's gestart worden ook ingezet worden in het onderwijs. Mw. Van den Herik geeft aan dat wetenschappers een natuurlijk neiging hebben om hun onderzoek te vertalen in het onderwijs. De verwachting is dat de onderzoeken geïntegreerd worden in al bestaande vakken. De LVS-fractie geeft aan te menen dat in de kwaliteitsafspraken onderwijs staat dat het vak ILS wordt uitgebreid. Is dat wel mogelijk wanneer de profileringsgelden stoppen? De voorzitter geeft aan dat het College van Bestuur de profileringsgebieden heeft gefinancierd voor een bepaalde periode en dat het daarna de bedoeling is dat dit in het reguliere beleid is opgenomen. Voor de faculteit is dit een belangrijke tussenstap geweest omdat er toen al instituutsoverstijgend is gekeken. Nu is het belangrijk zowel met de stimuleringsgelden als met de middelen uit het landelijke sectorplan Rechtsgeleerdheid, die extra middelen in te zetten om onderzoek te doen dat ook past bij de faculteit, het profiel van de faculteit en wat uiteindelijk bereikt moet worden in het onderwijs. De fractie Onafhankelijken vraagt of het mogelijk is voor andere afdelingen om aan te sluiten bij deze nieuwe onderzoeksprojecten in verband met bijvoorbeeld ethische of aansprakelijkheid vraagstukken. Mw. Van den Herik antwoordt hier op dat het inderdaad de bedoeling is om de projecten breder te laten zijn en om de kennis die er is zoveel mogelijk samen te brengen. Er zal een lunchmeeting georganiseerd worden om dit op gang te brengen. De voorzitter voegt toe dat de ethische- en aansprakelijkheidsvragen niet alleen in de thema's voorkomen waar de faculteit zich voor inzet, maar ook bij de andere thema's binnen de stimuleringsgelden waar andere faculteiten zich gaan inzetten. En ook daar is het de bedoeling om de faculteit bij onderzoeksaanvragen te betrekken. De fractie Onafhankelijken wil ook graag weten hoe het gaat met de onderzoeksprojecten van ILS die nu geformuleerd zijn en waar veel medewerkers in tal van afdelingen hun onderzoek nu onderbrengen. Hoe gaat dit er straks uitzien? Mw. Van den Herik geeft aan dat niet iedereen nu iets met AI moet gaan doen alleen die mensen die dat toch al deden brengen we samen (faciliteren).

b. Stand van zaken Sectorplan Rechtsgeleerdheid

Mw. Van den Herik, geeft aan dat we ook bezig zijn met de voorbereidingen voor onderzoeksplannen voor het landelijke sectorplan van de discipline Rechtsgeleerdheid. De decanen van de rechtenfaculteiten hebben een mooi sectorplan geschreven. Het idee is om per faculteit aan te geven waarop de faculteit zich wil profileren binnen de discipline. Het faculteitsbestuur heeft ervoor gekozen om andere thema's te nemen dan de onderwerpen van de stimuleringsgelden. Er is gekozen voor 'Empirical Legal Studies' en 'Institutes van onze Rechtsstaat'. Er zijn twee trekkers die dit verder gaan uitwerken en daar zoveel mogelijk onderzoekers van de faculteit bij gaan betrekken. Het gaat hierbij om prof. mr. dr. W.H. van Boom (Instituut van Privaatrecht, hoogleraar Burgerlijk Recht) voor 'Empirical Legal Studies' en prof. mr. dr. M.M. Boone (Instituut voor Strafrecht en Criminologie, hoogleraar Criminologie en Vergelijkende Penologie) voor 'Institutes van onze Rechtsstaat'. Er moet een onderzoeksplan geschreven worden waar de faculteit geld voor krijgt, maar er moet tegelijkertijd ook zichtbaar worden gemaakt hoe dat door gaat werken in het onderwijs. Daarnaast is er nog een belangrijk speerpunt: de faculteit moet laten zien hoe ervoor gezorgd gaat worden dat promovendi binnen vier jaar promoveren. In vergelijking met andere wetenschapsdisciplines kunnen de faculteiten zich op dit gebied nog verbeteren. Met het onderzoeksvoorstel van 'Empirical Legal Studies' is ervoor gekozen om voort te bouwen op een van de ILS-projecten: het reguleren van consumentengedrag en van de markt. Dit wil de faculteit breder maken d.m.v. privaatrechtelijke vragen en door te kijken naar het reguleren van de markt van pensioenen en de keuzevrijheid hierin. Bij het thema 'Institutes van onze Rechtsstaat' wordt gekeken naar het conflictoplossend vermogen van de rechtspraak vanuit het strafrecht, bestuursrecht en privaatrecht. Daar zijn ook duidelijke filosofische en ethische kwesties bij, dus in hoeverre lost de rechter conflicten op voor de burger. Maar ook, in hoeverre lost de rechter grote maatschappelijke thema's (klimaatverandering of armoede) op. Op de bredere vragen kunnen ook andere afdelingen aanhaken. Daarnaast wil de faculteit ook een duidelijke 'methods portal'. Het Van Vollenhoven Instituut is hier al mee bezig zodat de faculteit op dit gebied ook echt stappen gaat nemen. Dit zal de promovendi maar ook de andere onderzoekers helpen bij het doen van goed onderzoek. De deadline voor deze conceptplannen is 15 maart 2019, dan gaat de faculteit met een commissie in gesprek en het bestuur hoopt dan tussen de €600.000 tot €800.000 per jaar extra te ontvangen voor een periode van drie jaar, waarna verlenging mogelijk is van nog eens drie jaar. Indien de faculteit goed presteert op in de onderzoeksvoorstellen dan wordt dit bedrag structureel. De voorzitter vult aan dat vrijdag 1 februari 2019 het landelijk juridisch jaarcongres bij de Universiteit van Amsterdam geheel aan dit sectorplan is gewijd. Dan gaan de verschillende universiteiten met elkaar nadenken over de gezamenlijke doelen en clustering. Iedereen kan zich hiervoor opgeven en meedenken over de verschillende thema's. De fractie Onafhankelijken vraagt ter informatie of deze thema's nu vastliggen. Mw. Van den Herik antwoordt dat dit het geval is maar er nog afstemming is met de andere faculteiten die in hetzelfde thema zitten. De voorzitter voegt toe dat de commissie heeft aangegeven dat de faculteit de kansen op een hoger bedrag vergroot door goede afstemming met de andere faculteiten die in hetzelfde thema zitten. Er is een grote incentive op dat faculteiten elkaar niet beconcurreren maar vooral met elkaar moeten afstemmen. De PP-fractie wil graag weten of er niet te veel concurrentie is op het thema 'Institutes van onze Rechtsstaat' door het Montaigne Centrum voor Rechtsstaat en Rechtspleging van de Universiteit van Utrecht. Mw. Van den Herik geeft aan dat de faculteit dit thema gezamenlijk met de verschillende landelijke instituten wil doen. De exacte invulling per universiteit van het thema staat nog niet vast, het lijkt erop dat de Universiteit van Utrecht een andere focus heeft. Mocht de universiteit van Utrecht toch nog wijzigen dan zijn er goede contacten met de Universiteit van Utrecht om

af te stemmen/ elkaar aan te vullen. Er is op dit moment nog ruimte om te veranderen. De PP-fractie wil weten of bij de beide thema's nog rond de focus bewegen kan worden. Mw. Van den Herik geeft aan dat het idee is de thematiek zoveel mogelijk te laten aansluiten bij wat er al gebeurt, maar dat er op een gegeven moment een focus moet zijn. Er zal worden gekeken of het mogelijk is om met deze gelden Meijers-plekken te creëren, die dezelfde vraag in verschillende gebieden gaan beantwoorden met begeleiders vanuit verschillende afdelingen waardoor een bepaalde synergie gecreëerd wordt. De PP-fractie wil graag nog wat duidelijkheid over de begroting en inzet van middelen rondom deze twee thema's en of deze gelden ook stimulerend moeten zijn voor onderzoekaanvragen. Mw. Van den Herik geeft aan dat de begroting nog niet vast ligt maar dat hoogstwaarschijnlijk voor beide thema's de begroting anders zal worden ingevuld. Het is niet zo dat de faculteit grote bedragen eigen middelen heeft die hiervoor gebruikt kunnen worden, maar er zal gekeken worden wat er al gedaan wordt binnen de faculteit waarop aangesloten kan worden en dit ook zichtbaar maken in de begroting. De faculteit wil graag een hele belangrijke (inter)nationale onderzoeksgroep zijn en dat graag te laten zien door nieuwe onderzoekaanvragen te doen, maar dit is niet het primaire doel. De voorzitter vult aan dat de stimuleringsgelden voor Rechtsgeleerdheid maar een onderdeel zijn van een breder plan dat gaat over de landelijke sector *Social Science and Humanities*. Er is een keuze gemaakt om veel geld naar Rechtsgeleerdheid te laten gaan omdat daar de meeste gezamenlijkheid in de discipline te zien is. Maar het eerste dat er gaat gebeuren is een extra NWO-call over digitaliseringsonderzoek (interdisciplinair) waar de voorwaarde is dat er onderzoek wordt gedaan naar de digitalisering van de samenleving in samenwerking met een faculteit Geesteswetenschappen. Voor de faculteit is dit een interessante extra mogelijkheid, juist voor het type onderzoek samen met de faculteit Geesteswetenschappen waarbij het soms lastiger is om bij het NWO-voet aan de grond te krijgen. Dus dit is nog een mogelijk om extra geld binnen te halen buiten de plannen voor het sectorplan Rechtsgeleerdheid om.

c. Stand van zaken RAF-ronde 2019

Mw. Van den Herik informeert de raad over de RAF-ronde 2019. Dit is de ronde waarin gekeken wordt naar de output van onderzoekers van de afgelopen drie jaar en naar de onderzoeksplannen van onderzoekers voor de komende drie jaar. Deze stonden ingepland voor januari maar dit heeft vertraging opgelopen. Helaas is het niet mogelijk om deze ronde digitaal te doen waardoor deze nu in principe in februari zal worden uitgezet.

7. Organisatie

Personeel

• Ter consultatie

a. N.a.v. strategische conferentie inzake werkdruk

De voorzitter geeft aan dat 7 januari jl. de strategische conferentie over werkdruk was. Het Faculteitsbestuur, heeft de wetenschappelijk directeurs en afdelingsvoorzitters hiervoor uitgenodigd. De opkomst was heel goed en het was een hele nuttige dag waarbij het idee was te komen tot een plan van aanpak voor de werkdruk. Het is bekend uit de personeelsmonitor dat er een zorgpunt ligt rondom de werkdruk. De presentatie met feiten die de voorzitter heeft gegeven op deze conferentie is meegestuurd bij de vergaderstukken voor deze vergadering. Er is voorafgaand aan de conferentie gevraagd aan de wetenschappelijk directeurs en afdelingsvoorzitters om van tevoren zelf op te halen bij de medewerkers hoe zij aankeken tegen het brede begrip werkdruk. Dat is ook meegenomen op de conferentie. Er is gekeken naar de volgende punten: a) wat is er aan de hand; b) wat leeft er bij de medewerkers en c) waar ziet het bestuur met de wetenschappelijk directeurs en afdelingsvoorzitters mogelijkheden om onderwerpen op de korte en/of lange termijn op te pakken. En wat kunnen medewerkers en afdelingen zelf doen, en wat moet de faculteit of universiteit doen. Er is een eerste verslag meegestuurd met de stukken voor deze vergadering, dit verslag is ook met de wetenschappelijk directeurs besproken en hierop is interessante feedback gekomen. Dit verslag geeft goed weer wat er is besproken tijdens de conferentie. Voor de medewerkers die er niet bij aanwezig waren, lijkt deze notitie snel een slag naar concrete oplossingen te geven maar er zit nog een laag tussen: namelijk een meer bredere analyse van hoe meer reflectief naar het probleem van werkdruk gekeken kan worden. Dit is de basis van het plan waarmee het faculteitsbestuur de komende tijd aan de slag gaat. De PP-fractie geeft aan dat het heel goed is dat er zo faculteitsbreed over is gesproken en vindt het positief dat er al concrete voorstellen in de notitie staan (bijv. emailprotocol voor studenten). De fractie heeft wel een opmerking bij het punt dat gaat over het efficiënter maken van het onderwijs, dit geeft de verkeerde suggestie omdat het nu lijkt dat het onderwijs niet efficiënt is. Belangrijker nog zijn de punten om meer waardering te geven (bijv. via een gratificatie) aan medewerkers die meer taken op zich nemen betreffende het onderwijs. De fractie vraagt zich af of het geven van een gratificatie een structurele oplossing is. Verder geeft de fractie aan dat het onderwijs efficiënter maken op gespannen voet staat met de andere eisen die te maken hebben met de aanscherping van de kwaliteit van het onderwijs (bijv. de toetsmatrijzen). Hier zit een spanningsveld tussen en het lijkt makkelijker gezegd dan gedaan om dit te bewerkstelligen. De voorzitter dankt de fractie voor deze punten. Het was goed om alle afdelingen bij elkaar te hebben waar ook verrassende, praktische oplossingen uit voort kwamen en er was veel discussie over het bijvoorbeeld efficiënter maken van het onderwijs. Wat naar voren is gekomen is om meer waardering te geven aan medewerkers die taken doen voor het 'grotere geheel'. Er zijn wel incentives voor het individueel scoren in de wetenschap maar minder voor de algemene onderwijs/organisatie team. De gratificaties zijn ook niet bedoeld als het ultieme antwoord maar is wel een eenvoudige stap die gemaakt kan worden. Mw. Van den Herik geeft nog aan dat dit door zowel het faculteitsbestuur als de wetenschappelijk directeurs en afdelingsvoorzitters, als een gezamenlijk probleem gezien wordt. Er wordt niet alleen gekeken naar wat het faculteitsbestuur aan de werkdruk gaat doen maar ook wat instituten hier zelf aan kunnen doen. Dit is ook duidelijk in de notitie te zien. Dhr. Hoitink wil graag nog reageren op de efficiëntie van de onderwijsprocessen. Bij de conferentie is ook de vraag 'waarom doen we dingen zoals we ze doen' vaak naar voren gekomen. Het is goed om hiernaar te kijken. De fractie Onafhankelijken wil graag aangeven dat het een verhelderende notitie is en dat er uitgebreid en inhoudelijk gesproken is op de conferentie. De fractie vindt het een interessant idee dat werkgeeluk de tegenhanger is van werkstress en vraagt zich af of ook nagedacht wordt over maatregelen om de medewerker te beschermen. Dit, omdat de toewijding van een medewerker ook kan doorschieten wat weer tot werkstress kan leiden. De fractie wil graag weten of hier (empirisch) onderzoek naar gedaan is? Ten tweede wil de fractie graag aangeven dat de vakcoördinatoren een groep medewerkers is waar meer waardering voor zou mogen zijn. Vakcoördinatoren krijgen steeds meer over op hun bordje (curriculumherziening, toetsmatrijzen, vragen van studenten). De fractie zou graag zien dat coördinatie taken meer zichtbaar zijn en inlicht tot uiting kunnen komen in onderwijs- en onderzoekstaken. Mw. Van den Herik vindt dit een heel goed punt, dat is ook precies waar afdelingen van elkaar kunnen leren. Sommige afdelingen onderkennen het vakcoördinatorschap meer dan andere afdelingen. Over het punt 'werkgeeluk' waar de fractie het over had wordt het volgende nog opgemerkt. Er is een onderscheid tussen 'werkgeeluk' zoals het bestuur voor ogen heeft en 'betrokkenheid'. Betrokkenheid is heel mooi maar kan inderdaad doorslaan naar iets negatiefs. Het is goed om met elkaar te kijken hoe deze balans goed in de gaten te houden. Er is onderzoek gedaan in bredere zin naar werkdruk. Personen die zich bezighouden met taken waarvan het nut niet wordt ingezien of waarvoor die persoon niet gewaardeerd wordt, ervaren meer werkdruk. Terwijl als er een mooi artikel geschreven kan worden of er veel waardering komt van studenten, collega's en de faculteit voor het onderwijs dat gegeven wordt, de werkdrukervaring veel minder is. In deze vorm denkt het faculteitsbestuur aan

werkgeluk. Dan moet er ook gekeken worden naar de kwaliteitseisen en efficiëntie en de balans hiertussen. De ONS Leiden-fractie wil namens de studentgeleding hierop reageren en erkennen dat er een hoge werkdruk is. Concreet wil de fractie aangeven dat een emailprotocol nodig is maar dat dan wel duidelijk voor de studenten moet zijn wat het protocol is en wanneer zij een inhoudelijke reactie kunnen verwachten. In het vorige overleg is ook aan bod gekomen dat student-assistenten ook voor dit soort taken (emailprotocol) ingezet kunnen worden en op deze manier kunnen bijdragen aan een lagere werkdruk. De voorzitter dankt de fractie, het idee van het emailprotocol is inderdaad helderheid te geven aan zowel de medewerkers als de studenten. Er is veel draagvlak om met elkaar een emailprotocol uit te werken en helderheid te verschaffen. Het inzetten van student-assistenten gebeurt al op veel plekken maar er kan nog goed gekeken worden welke rol een student-assistent op zich kan nemen. De PP-fractie wil graag toevoegen blij te zijn met de concrete punten die in de notitie staan. De fractie heeft twee vragen. Een tweede lezer een masterscriptie marginaal laten lezen; hoe valt dit punt bij de examencommissie? En wat wordt er precies bedoeld met het vergroten van de zichtbaarheid/ waardering voor het onderwijs. De voorzitter geeft aan het fijn te vinden dat de punten herkend worden van de diverse visitatiecommissies. De zichtbaarheid voor onderwijs is ook een onderwerp dat universitair is besproken. Er is gesignaleerd dat veel jonge docenten het lezen van een scriptie als tweede lezer zeer uitgebreid doen. Dit komt wellicht ook door de formulieren die voor de beoordeling gebruikt worden. Als hier nog een keer goed naar gekeken kan worden en de definitie beter geformuleerd wordt, kan dat wellicht de werkdruk verlagen. Verder heeft de faculteit te maken met enerzijds de examencommissie en anderzijds visitatiecommissies. Deze commissies kunnen elkaar tegenspreken; wat het ook lastig maakt. Het bestuur zal dan ook in gesprek gaan met de examencommissie over dit onderwerp. De examencommissie is al een aantal keren door de visitatiecommissies geprezen voor hun zorgvuldigheid, wat heel fijn is. Maar het is goed wanneer we weten wat nou precies de wettelijke regels zijn en wat universitaire/ facultaire afspraken zijn (en waar zijn die vandaan gekomen). Wellicht dat we dan wat minder een 'speelbal' worden van de diverse visitatiecommissies. De zichtbaarheid voor onderwijs is ook een onderwerp dat universitair is besproken. Prijzen en (facultaire) waardering wordt veelal gegeven aan onderzoek, er wordt weinig waardering uitgesproken voor mijlpalen die in het onderwijs bereikt zijn. Hoe dat eruit moet gaan zien, is nog een open vraag. Mw. Van den Herik voegt toe dat onderwijs de belangrijkste inkomstenbron is van de faculteit, terwijl de waardering hiervoor lager is. Het is niet alleen in de vorm van beloningen om dit te veranderen maar het is ook een wijziging in onze cultuur, en dus gaat het bestuur op zoek naar ideeën om dat te wijzigen. De PP-fractie bevestigt dat het een kwestie van cultuur is. Het valt op dat vaak het woord onderwijslast gebruikt wordt maar het woord onderzoeklast nooit. Het is een kwestie van perspectief en er zal een lange adem voor nodig zijn om dit te veranderen. De voorzitter is het hier mee eens. De PP-fractie geeft als suggestie mee om medewerkers die voor langere tijd goed onderwijs hebben gegeven, te belonen met extra onderzoekstijd. Dat kan een motivatie zijn voor medewerkers om via het onderwijs iets terug te verdienen. Of wellicht is het mogelijk om te kijken naar de regels omtrent de RAF om een medewerker meer ruimte te geven om meer onderwijs te geven zonder dat dit invloed heeft op de onderzoekstijd (door verminderen van het aantal publicaties). Mw. Van den Herik geeft aan dat dit diepe reflectie vereist. De voorzitter geeft aan dat dit op de lijst van suggesties te staan komt en nodigt iedereen uit om aanvullende suggesties te doen. De ONS Leiden-fractie heeft een overleg gehad met de opleidingscommissie. Zij zijn momenteel erg bezig met het onderwijs (jaarplanning, tentamenplanning etc.). De fractie stelt voor om de opleidingscommissie hierbij te betrekken. De voorzitter geeft aan dat dit een goede suggestie is.

b. Stand van zaken universitair project HR Next Level inrichting PSSC

• Ter informatie

Dhr. Hoitink geeft aan dat er binnen de faculteit al is gecommuniceerd over het project HR Next Level. Kort samengevat komt het erop neer dat de Universiteit Leiden de personeelsafdelingen op een hoger niveau wil tillen. Een onderdeel waar het afgelopen jaar hard aan is gewerkt en waar het facultaire hoofd P&O nauw bij betrokken was, is het proces om een Personeel Shared Service Center (PSSC) op te zetten. Medio maart 2019 zal de personeelsadministratie inclusief de personeelsmedewerkers naar het Bestuursbureau (Rapenburg 70) verhuizen waar ook het FSSC gehuisvest is. De personeelsadviseurs blijven op de faculteit, op deze manier hoopt het College van Bestuur dat de personeelsadviseurs meer toe komen aan ondersteuning bijv. strategische vraagstukken. Tegelijkertijd is het doel niet om te bezuinigen, het zal wel leiden tot een enorme efficiëntie. De capaciteit die daarmee wordt vrijgespeeld zal t.b.v. P & O-specialisten (bijv. pensioenen) komen. De afgelopen periode is er hard gewerkt om over de gehele universiteit alle personeelsprocessen in toenemende mate te standaardiseren en harmoniseren. Met de komst van het PSSC zullen leidinggevenden en secretariaten meer digitaal gaan werken. Momenteel zijn er allerlei gebruikerssessies en voorlichtingsbijeenkomsten. De LVS-fractie geeft aan dit een goede ontwikkeling te vinden voor de verlaging van werkdruk (efficiëntie verhogen) en de verbetering van de dienstverlening aan de medewerkers. De fractie Onafhankelijken stemt hiermee in, en vraagt zich af in hoeverre de privacy gewaarborgd is. Dhr. Hoitink geeft aan dat daar grondig naar is gekeken; de toegang en autorisatie is gelimiteerd.

Financiën

• Ter informatie

c. Project koppeling strategie en financiën

Dhr. Hoitink geeft aan dat de koppeling tussen strategie en financiën cruciaal is, er wordt dan ook naar gestreefd om meer transparantie te geven in de financiën. Ook in relatie tot personele inzet en thema's zoals bijvoorbeeld de werkdruk of kleinschaliger onderwijs. Daarbij is voorlichting erg belangrijk. Zo zal de (nieuwe) faculteitsraad ook in juni (of eerder indien mogelijk) een voorlichtingssessie krijgen over de inrichting van de meerjarenbegroting en de diverse geldstromen. Wellicht dat medewerkers hierbij ook kunnen aansluiten. Alles grijpt in elkaar: stimuleringsgelden, collegegeld, promotiepremies, subsidies enz., het bestuur wil hier graag meer samenhang in brengen. De ONS Leiden-fractie geeft aan dat de opleidingscommissie (OLC) ook behoefte heeft aan een voorlichtingssessie in het kader van de kwaliteitsafspraken onderwijs. Dhr. Hoitink geeft aan de opleidingscommissie hier graag bij te betrekken.

335 8. Rondvraag

De LVS-fractie heeft een vraag over de digitale beschikbaarheid van readers. De fractie wil graag weten of de readers ook digitaal beschikbaar kunnen worden gemaakt voor de studenten, eventueel tegen betaling. Veel studenten vinden het prettiger om te werken met een digitale reader. Dit kan leiden tot een lastenverlichting bij de Copy & Printshop en dit zou ook enorm op het papierverbruik schelen. De ONS Leiden-fractie geeft aan een aankondiging per email te hebben ontvangen met de mededeling dat alle readers nu online in de 'Library' staan. Er moet wel hetzelfde bedrag voor betaald worden. Verder wil de fractie toevoegen dat er bij veel tentamens van eerstejaarsvakken de readers meegenomen moeten worden. Wellicht dat dit heroverwogen kan worden. De LVS-fractie geeft aan dat de gekochte readers inderdaad beschikbaar zijn maar de prijzen zijn niet aangepast. De voorzitter meldt dat dit punt nog nader onderzocht zal worden.

345 De voorzitter Faculteitsraad heeft een verzoek ontvangen van de voorzitter van de Universiteitsraad om in de volgende vergadering video-opnames te maken om toekomstige raadsleden van de faculteitsraden voor te bereiden d.m.v. een onlinecursus, ook in het kader van de kwaliteitsafspraken. Daarvoor wil de Universiteitsraad een aantal korte clips/impressies maken van de vergadering met de faculteitsraad. De raad moet toestemming geven om op 4 maart a.s. te mogen filmen. De ONS Leiden-fractie wil weten of het alleen voor intern gebruik is of dat dit ook op de algemene website komt of dat het mogelijk is dat de clips alleen voor de rechtenstudenten beschikbaar komt. Mw. Houweling geeft aan dat het vermoeden is dat dit juist op de externe website komt. De CSL-fractie wil weten of het om een impressie gaat of dat de gehele vergadering wordt gefilmd en dat daaruit fragmenten worden genomen. De voorzitter geeft aan dat de toegankelijkheid nog verder onderzocht moet worden en wil ook graag de goedkeuring van de raadsleden voorafgaand aan de publicatie. De voorzitter Faculteitsraad antwoordt dat het om een impressie gaat van hoe het in een vergadering eraan toe gaat. Het is nog onduidelijk hoe lang de opnames zullen zijn. Deze punten zullen meegenomen worden in het voorgesprek met de voorzitter van de Universiteitsraad.

355 De ONS Leiden-fractie wil graag de docentontwikkeling (onderdeel van de kwaliteitsafspraken onderwijs) ter sprake brengen; de opleidingscommissie heeft hier ook een rol in. Wellicht dat met instemming gewacht kan worden na het vergaren van de informatie van de opleidingscommissie? Mw. Van den Herik geeft aan dat dit onderwerp toegevoegd zal worden aan de agenda voor de Faculteitsraad op 4 maart a.s., en daarvoor besproken wordt in het onderwijsbestuur. Na de vergadering van de faculteitsraad in maart zal dit onderwerp wederom besproken worden in het Onderwijsbestuur en bij de Opleidingscommissie (april). Daarna komt dit punt terug bij de Faculteitsraad voor de instemming. De voorzitter geeft aan dat dit ook doorgegeven zal worden met dhr. Liefwaard.

365 De ONS Leiden-fractie heeft nog een vraag over de opnamefaciliteiten in de andere onderwijszalen naast de grotere collegezalen. In de kwaliteitsafspraken is hier €15.000 voor gereserveerd. Hoeveel zalen kunnen voor dit bedrag worden voorzien van opnamefaciliteiten? Dhr. Hoitink wil graag concreet weten waar behoefte aan is, wanneer dit bekend is, kan dit verder uitgezocht worden. De ONS Leiden-fractie antwoordt dat er nu vooral behoefte is aan opnamefaciliteiten in de grotere werkgroepzalen waar bijvoorbeeld kleinere opleidingen hoorcollege geven. De LVS-fractie wil graag aanvullen dat het wellicht ook mogelijk is om mobiele apparatuur aan te schaffen voor alleen geluidsopnames en deze apparatuur tussen de werkgroepzalen te laten rouleren. Mw. Van den Herik vindt dit een heel goed idee. Bij het Pre-PhD Programme is dit onderwerp ook besproken, het gaat met name om het geluid. Dhr. Hoitink gaat dit uitzetten binnen de organisatie. Het maken van geluidsopnames lijkt eenvoudiger te realiseren dan opnames. De PP-fractie vult aan dat dit onderwerp ook belangrijk is voor de deeltijdstudenten. Vanuit deze groep studenten is er steeds meer vraag naar opnames i.v.m. de tijden waarop het onderwijs gegeven wordt. De voorzitter dankt de raad voor deze punten, dit onderwerp zal concreter terugkomen.

375 Mw. Houweling wil de raad erop attenderen dat er dit jaar verkiezingen zijn voor zowel de personeelsgeleding als de studentgeleding. Het Centrale stembureau bepaalt, in overleg met het College van Bestuur, wanneer de verkiezingen plaats zullen vinden. Zodra er meer informatie rondom de verkiezingen is, dan zal dit gecommuniceerd worden.

De voorzitter meldt nog ter kennisneming dat de eindrapportages van de Haagse onderzoeksprojecten welke zijn gesubsidieerd door de gemeente zijn bijgevoegd en de NVAO besluiten van de advanced masteropleidingen die de labels 'Excellentie' hebben gekregen, dit is erg uniek.

380 **9. Sluiting**
De voorzitter sluit de vergadering om 12.20 uur en vermeldt dat er deze maand zeven promoties zijn wat nog niet eerder vertoond is.

Dhr. Labuschagne (voorzitter van de faculteitsraad) feliciteert de decaan Van der Leun met haar herbenoeming als decaan van de faculteit per 1 september 2019.